Call for Papers – Call for Papers – Call for Papers – Call for Papers – Call for Papers – Call for Papers – Call for Papers – Call for Papers – Call for Papers – Call for Papers

Fenomén primátor

Osobnosti v čele měst v 19. a 20. století

41. mezinárodní konference Archivu hlavního města Prahy pořádaná ve spolupráci s Historickým ústavem Akademie věd České republiky, Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy, Filozofickou fakultou Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a Instytutem Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

4.–5. října 2022, Praha

Už ve středověké městské správě se ve funkci purkmistra, v níž se střídali jednotliví městští radní, těšil zvláštnímu postavení právě ten měšťan, který při obnovách městských rad nastupoval do této funkce jako první – první radní – první purkmistr – primus magister civium. Byl to on, kdo byl nejen symbolickým, ale i reálným reprezentantem města a měl zásadní slovo v nejdůležitější sféře městské správy, tj. v otázkách městských financí. Titul primas – primátor se v městech pražských v souvislosti s touto funkcí objevil poprvé v roce 1547. Během raně novověkého období však tento post postupně ztrácel na důležitosti, neboť jeho význam byl vždy závislý na míře autonomie, jíž města disponovala, respektive v tomto období spíše postupně ztrácela.

Primátorská funkce s historickou tradicí zůstala zachována i v moderních dějinách městské správy. Představitelé města, ať už vystupovali v 19. a 20. století pod titulem purkmistrů, starostů či primátorů, byli v různých obdobích vybaveni rozdílnou pravomocí, reflektující zejména míru samostatného postavení městských správ, po roce 1848 samospráv. Řada z primátorů překročila rámec pouhé formální reprezentace města a stala se aktivními tvůrci městské politiky. Dokázali prosadit vize či konkrétní politické programy a iniciovat rozšiřování měst, jejich bytovou výstavbu, budování moderní infrastruktury, realizovat velkorysou sociální politiku či podpořit kulturní rozvoj měst.Byli schopni reprezentovat města i za hranicemi země a otevřít městskou politiku zahraničním kontaktům a zkušenostem. Někteří z nich vstupovali souběžně s výkonem funkce i do celozemské politiky. Pro jiné se teprve vedoucí funkce ve městě mohla stát odrazovým můstkem do politiky celostátní. Někteří se ovšem po konci funkčního období pouze vraceli do zastupitelstev.

Mnozí z primátorů působili ve složitých politických situacích, kdy museli obhajovat samotnou podstatu fungování městské samosprávy, zájmy města proti rozhodnutím státní exekutivy, vést městskou správu v krizových válečných situacích, zajistit život měst v dobách ekonomických krizí. V čele města stáli samozřejmě i v obdobích, kdy jejich chod paralyzovaly různé přírodní katastrofy, jako např. opakované povodně, nebo je ohrožovala rizika zdravotní v podobě epidemií.

Význam funkce primátora změnila až období totalitních režimů, kdy byly principy samosprávy z řízení města odstraněny, vedoucí pozice se stala součástí totalitní nomenklatury a neskýtala již možnosti k realizaci samostatné politiky města. I tehdy však v čele měst stály nejednou osobnosti, které dokázaly využít např. dočasné uvolnění poměrů a se všemi existujícími limity realizovat řadu pro město prospěšných opatření.

Na naší konferenci bychom se chtěli zaměřit zejména na ty osobnosti v čele velkoměst v 19. a 20. století, které podstatně ovlivnily jejich vývoj a v jejich historii zanechaly výraznou, byť mnohdy kontroverzní stopu. Opomenuty by neměly zůstat ani osoby v pozadí městské politiky, které ať už z titulu konkrétní funkce ve správě měst či pouze v neformálním postavení ovlivňovaly směřování městské politiky a osobnosti primátorů často zastínily. Klademe si otázku, jakou roli hrála stranická politika při výkonu primátorské funkce, jak ji ovlivňovala politika státu, která po většinu sledovaného období směřovala zejména k využití ekonomického i politického potenciálu měst. Jaký vliv měly na výkon primátorské funkce sítě osobních, profesních i politických vazeb, které si vytvořili? Jak a zda vůbec se v jednání politiků v čele měst reflektovaly politické programy stran, které zastupovali? Otázek nabízejících se k řešení je celá řada.

Zajímá nás přednostně Praha, ale i další velká, většinou bývalá statutární města v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Srovnání bychom chtěli získat i z evropských metropolí, v prvé řadě z velkoměst v prostoru střední Evropy.

Nabídky referátů posílejte spolu s abstraktem do 15. dubna 2022 na níže uvedenou kontaktní adresu. Organizátoři si vyhrazují právo výběru příspěvků. Přednesené referáty budou otištěny v monotematickém svazku v rámci řady *Documenta Pragensia*. Zahraničním účastníkům bude zajištěno ubytování na náklady organizátorů. Konferenční poplatek není vybírán. Jednacími jazyky jsou čeština a němčina (případně angličtina). Simultánní tlumočení z německého jazyka je zajištěno.

Za organizátory:

doc. PhDr. Olga Fejtová, Ph.D.
prof. PhDr. Jiří Pešek, CSc.
prof. Agnieszka Chłosta-Sikorska
prof. PhDr. Martin Holý, Ph.D.
prof. PhDr. Michaela Hrubá, Ph.D.

Kontaktní adresa:

PhDr. Markéta Růčková, Ph.D.
Archiv hl. města Prahy
Archivní 6
149 00 Praha 4
Tel.: 236 004 020
E-mail: Marketa.Ruckova@praha.eu